

У роботі проведена апробація запропонованої програми дослідження ринку праці та проаналізовано його результати. Згідно з отриманими результатами змінюються ключові компетентності. Так, проблеми якості процесів стають менш актуальними, а критичний аналіз інформації та творче вирішення проблем – більш важливим. Крім того, замість навичок ведення переговорів та взаємодії з іншими зростає роль навичок розуміння інших. Український ринок праці частково віддзеркалює ключові світові тенденції, зокрема інформатизацію, однак все одно значною мірою відстає від сучасних світових процесів (на 5–10 років). Тому визначення особливостей світового ринку праці дозволяє побудувати прогноз ключових напрямів розвитку вітчизняного.

Ключові слова: ринок праці, заклад вищої освіти (ЗВО), маркетингово-моніторингове дослідження, компетентність, якість освіти, система внутрішнього забезпечення якості освіти.

УДК 378.091.39 - 057.87:796.342 (043.3)

Юрій Гришко

Еколого-природничий ліцей № 116, м. Київ

ORCID ID 0000-0002-0818-9130

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/070-081

РОЗВИТОК РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЗАСОБАМИ НАСТІЛЬНОГО ТЕНІСУ В ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто проблеми вдосконалення фізичного виховання студентів, особлива увага приділена розвитку рухових якостей студентів засобами настільного тенісу. Проведений експеримент дозволив розробити програму розвитку рухових якостей студентів у процесі фізичного виховання в технічному університеті засобами настільного тенісу в позааудиторній діяльності. Отриманні дані свідчать про ефективність упровадження експериментальної програми.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, позааудиторна діяльність, рухові якості.

Постановка проблеми. Стрімкі зміни в умовах сучасного розвитку та його Європейський вектор вимагають суттєвих змін у всіх сферах життя. Ці зміни не минули освіти. Пріоритетним напрямом державної політики є зміцнення здоров'я населення, особливо студентів, які навчаються в закладах вищої освіти. Основним засобом покращення здоров'я є рухова активність, яка може реалізовуватись як в аудиторній, так і позааудиторній формах занять.

При плануванні дисципліни «Фізичне виховання» в деяких закладах вищої освіти планують одну-дві академічні години на тиждень з метою економії, тим самим економлячи на здоров'ї студентів, що, на думку вчених, є неприпустимим.

Проблема пошуку ефективних шляхів розвитку рухових якостей, підвищення рухової активності та покращення фізичного здоров'я студентів технічного закладу вищої освіти визначає актуальність даного дослідження.

Аналіз актуальних досліджень. Однією з важливих складових системи освіти студентської молоді є фізичне виховання, головною метою якої є покращення рівня здоров'я, про це не одноразово у своїх роботах зазначали С. Гаркуша, М. Носко та інші.

На основі аналізу філософської, педагогічної, історичної та психологічної літератури доведено, що фізичне виховання є комплексним предметом, без якого неможливе повноцінне життя людини. Метою фізичного виховання є зміцнення, покращення та збереження стану й рівня здоров'я. Основою успішної повноцінної реалізації себе як фахівця або громадянина є міцний стан здоров'я, тому фізичне виховання постійно доповнюється та вдосконалюється відповідно до вимог сьогодення. Аналіз робіт низки сучасних і зарубіжних авторів доводить, що розвиток рухових якостей молоді є пріоритетним завданням фізичного виховання студентської молоді, яке сьогодні в переважній більшості закладів технічної освіти втілюється в позааудиторній формі.

Дослідження фахівців у галузі фізичного виховання студентів (Ю. Козерук, Г. Куртова, П. Рибалко, С. Харченко) доводять, що сучасна молодь, на жаль, стає фізично слабшою, розвиток рухових якостей не відповідає вимогам сучасної професійної підготовки.

В. Бабій стверджує, що сьогодні оволодіння вищою освітою можливе лише за умови достатньо високого рівня здоров'я. Тому врахування особливостей способу життя, зокрема фізичної активності й позитивного ставлення до фізкультурно-спортивної діяльності, – важливий елемент організації фізичного виховання студентської молоді. Формування дбайливого ставлення до власного здоров'я – визначний чинник у досягненні кар'єрного і життєвого успіху студентської молоді (Бабій, 2014).

Для визначення напрямів реформування системи фізичного виховання Р. Стасюк та С. Песоцький визначили ставлення студентів до занять. Вони зазначають, що на заняттях із фізичної культури студентам подобаються: рухливі та групові ігри, змагання та естафети, активний відпочинок, можливість підтримувати фізичний стан, особистість викладача. До негативу віднесено: матеріально-побутові умови і наявність диференційованого заліку. Студенти висловили побажання щодо вдосконалення реалізації фізичного виховання в університеті: підвищити різноманітність видів діяльності на заняттях із фізичної культури, покращення матеріально-технічної бази, розділення часу занять на обов'язкові та факультативні (Стасюк та Песоцький, 2014).

Аналіз наукових джерел, нормативно-правових документів, процесу організації академічних занять, способу життя студентів, дали змогу зробити висновки, що бажання займатися й розвивати себе обмежено дефіцитом часу, матеріальним становищем та пасивним ставленням до обов'язкових занять з фізичного виховання.

Як зазначають І. Самохвалова, В. Мелюшкина та П. Рибалко, настільний теніс, як складова частина програми з фізичного виховання є одним із засобів вирішення основних завдань фізичного розвитку студентської молоді, зміцнення здоров'я, формування й вдосконалення рухових вмінь і навичок, виховання основних фізичних якостей та психофізичних можливостей (Самохвалова та ін., 2018).

Тому, як засіб компенсації дефіциту рухової активності розвитку та вдосконалення рухових якостей, нами запропоновано заняття студентів у позааудиторний час настільним тенісом, видом спорту, що не вимагає великих матеріальних витрат.

Мета роботи – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити програму розвитку рухових якостей студентів засобами настільного тенісу в позааудиторній діяльності.

Завдання дослідження:

- проаналізувати особливості організації занять з фізичного виховання студентів у позааудиторний час;
- розробити програму розвитку рухових якостей студентів засобами настільного тенісу на основі моделей та експериментально перевірити її ефективність.

Методи дослідження: – *теоретичні; емпіричні:* опитування, анкетування, педагогічне спостереження, антропометрія, стабілографія, тензодинамометрія, педагогічне тестування для діагностики рівня здоров'я, біомеханічних показників розвитку рухових якостей студентів;

- *педагогічний експеримент* – проводиться з метою перевірки ефективності впливу впровадженої методики розвитку рухових якостей студентів засобами настільного тенісу в процес фізичного виховання;

- *методи статистичної обробки даних* використовувалися для опрацювання експериментальних результатів дослідження з метою їх якісного та кількісного аналізу й обґрунтування висновків.

Виклад основного матеріалу. Визначено види рухової діяльності, яким надають перевагу студенти: 46 % обрали спортивні ігри (футбол, волейбол, баскетбол), 24 % настільний теніс, легку атлетику та силові види спорту – 17 та 13 % відповідно.

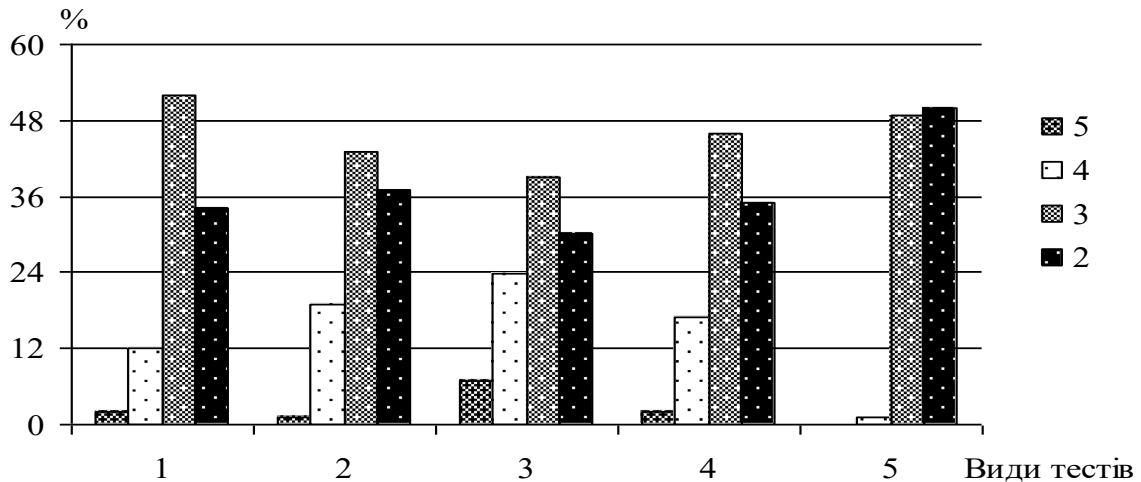
Проаналізовано особливості процесу навчання студентів технічних університетів, з'ясовано, що життя студентів супроводжується високим розумовим та психофізичним навантаженням, які при недостатній руховій активності негативно впливають на функціональний стан організму, нами було запропоновано настільний теніс як засіб компенсації гіподинамічних явищ, розвитку рухових якостей, підвищення працездатності та вид масового дозвілля.

Аналіз особистісних якостей провідних тенісистів, інтересів та мотиваційної складової студентів і їх співставлення з особистісними

якостями інженерів із професіограми дав змогу рекомендувати тренування з настільного тенісу як провідного виду рухової діяльності для студентів технічних університетів у позааудиторній діяльності.

Для оцінювання фізичної підготовленості студентів на початку експерименту ми провели тестування з використанням тестів і нормативи для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України.

Більшість студентів показали задовільний рівень розвитку витривалості, а значна кількість 34,14 % виконали цей тест на 2 бали.

1 - рівномірний біг 2000 м, хв., 2 - підтягування на перекладині, разів, або стрибок у довжину з місця, см, 3 - біг на 100 м, с, 4 - човниковий біг 4 x 9 м, с, 5 - нахил тулуба вперед з положення сидячи, см.

Рис. 1. Оцінювання рівня рухової підготовленості студентів загальної групи (n = 372) у %

Оцінку добре отримали 12,10 %, а відмінно – 1,88 %. Отримані дані свідчать про низький рівень розвитку витривалості та стійкості організму до роботи помірної потужності, що негативно впливає на працездатність студентів.

Розвиток силових здібностей визначався за виконанням вправи за вибором підтягування на перекладині, або стрибок у довжину з місця. Тільки 19,90 % студентів справилися з цим тестом на добре (18,82 %) та відмінно (1,08 %). Середній рівень розвитку силових здібностей показали 43,01 %, а нижчий за середній 34,14 %. Таким чином, у переважній більшості студентів (80,11 %) силові здібності розвинуті недостатньо.

За розвитком швидкості студенти показали найвищі показники: високий та вищий за середні рівні в 30,91 %, середній та низький – у 69,09 % (38,98 % та 30,11 %) відповідно.

Розвиток швидкості та спритності ми визначали за тестом човниковий біг: середній рівень розвитку за цим тестом показали

45,97 % студентів, низький – 34,95 %, високий – 2,15 %, вищий за середній – 16,94 %.

За тестом нахил тулуба вперед визначили, що гнучкість – рухова якість, яка розвинута в студентів нижче ніж всі інші та потребує особливої уваги при складанні програми тренувань.

У ході дослідження визначено особливості розвитку моторики студентів. Дослідження особливостей статури студентів технічних спеціальностей дозволило прогнозувати їх рухові можливості та рухові переваги, дало змогу, знаючи характерні особливості статури, не тільки об'єктивно судити про рухові можливості студентів, але й рекомендувати вид рухових вправ, який максимально відповідає режиму рухової діяльності і сприяє зміцненню здоров'я.

Для визначення оптимальних варіантів рухових вправ нами було досліджено модельні показники технічних дій професійних гравців у настільний теніс. Аналіз кореляційної залежності показників тесту на стійкість студентів модельної групи дозволив побудувати графоаналітичну модель, яка включає дванадцять інформативно значимих показників: якість функції рівноваги (КФР) – найбільш інформативним показник, його внесок у структуру руху становить 11 %, на другому місці за інформативністю – показник довжини траєкторії загального центру мас за фронталлю (L_x) – 10 %; на третьому – середня швидкість переміщення (V).

Проведено порівняльний аналіз модельних показників зі середньостатистичними показниками загальної групи. У ході аналізу виявлено, що якість функції рівноваги в студентів загальної групи при виконання основної стійки гравця в настільний теніс на 60 % нижча ніж у модельній групі, тому в експериментальну навчально-тренувальну програму включенні комплекси вправ для розвитку статичної і динамічної рівноваги для ефективного засвоєння технічних прийомів гри в настільний теніс.

Аналіз особистісних якостей провідних тенісистів, інтересів та мотиваційної складової студентів і їх співставлення з особистісними якостями інженерів із професіограми дозволив рекомендувати тренування з настільного тенісу як провідного виду рухової діяльності для студентів технічних університетів у позааудиторній діяльності. Під засобами настільного тенісу розуміємо спеціальні та загальні рухові вправи тренувального процесу гравців у настільний теніс. Спеціальні вправи використовувалися для вдосконалення елементів техніки гри в настільний теніс, а також розвитку сили, швидкості, витривалості, гнучкості та координації. Загальнорозвивальні рухові вправи використовувалися для підвищення рівня загальної рухової працездатності, рівня здоров'я, розвитку рухових здібностей.

Побудовано біомеханічні моделі техніки виконання вправ настільного тенісу, на основі яких складено програму оперативного

контролю за розвитком рухових якостей студентів. А саме програма оперативного контролю включає виконання тестових завдань на основі аналізу графічних моделей біомеханічних показників дозволяє співставити та зробити порівняльний аналіз ефективності впровадження програм розвитку рухових якостей студентів у позааудиторній діяльності засобами настільного тенісу.

Розроблена експериментальна програми розвитку рухових якостей студентів засобами настільного тенісу включала: навчально-методичні рекомендації з тренування, програми тренувальних занять, комплекси навчальних імітаційних вправ, комплекси вправ для розвитку рухових якостей, програму контролю та перевірки досягнень, програму тестування рівня здоров'я, щоденник самоконтролю студента.

Основними завданням, які ми вирішували в ході спортивної підготовки з настільного тенісу, були:

1. Виховання гармонійної цілеспрямованої людини, яка володіє високою свідомістю, вольовими якостями, психологічною стійкістю за умов тренування та змагальної боротьби.

2. Зміцнення здоров'я та сприяння правильному фізичному розвитку.

3. Упровадження в практику досягнень науки та передового досвіду, що сприяють удосконаленню навчально-тренувального процесу й систематичному зростанню майстерності гравців у настільний теніс.

4. Підготовка резерву для збірної команди університету для участі у змаганнях різного рівня.

5. Виконання нормативних вимог з видів загальної та спеціальної підготовки.

З урахуванням того, що студенти в групах занять з настільного тенісу мали різний рівень умінь та навичок гри в теніс (від початківців до професіоналів), перед нами постало вирішення завдання врахування цих особливостей і необхідність як можна гнучкіше регулювати навантаження (його спрямованість, обсяг, інтенсивність). Вирішення цих завдань ми пов'язали з контролем та самоконтролем. На нашу думку, студент, який вміє контролювати свій стан: самопочуття, аналізувати стан розвитку рухових якостей зможе ефективно планувати свою рухову діяльність для фізичного вдосконалення та уникати перевтоми й негативних станів.

Для вирішення цих завдань ми розробили щоденник самоконтролю студента як один із напрямів методичного забезпечення самостійних фізкультурних занять студентів.

Упровадження «Щоденнику самоконтролю» дозволило:

- сформувати стійкий інтерес у студентів до занять фізичною культурою і спортом;

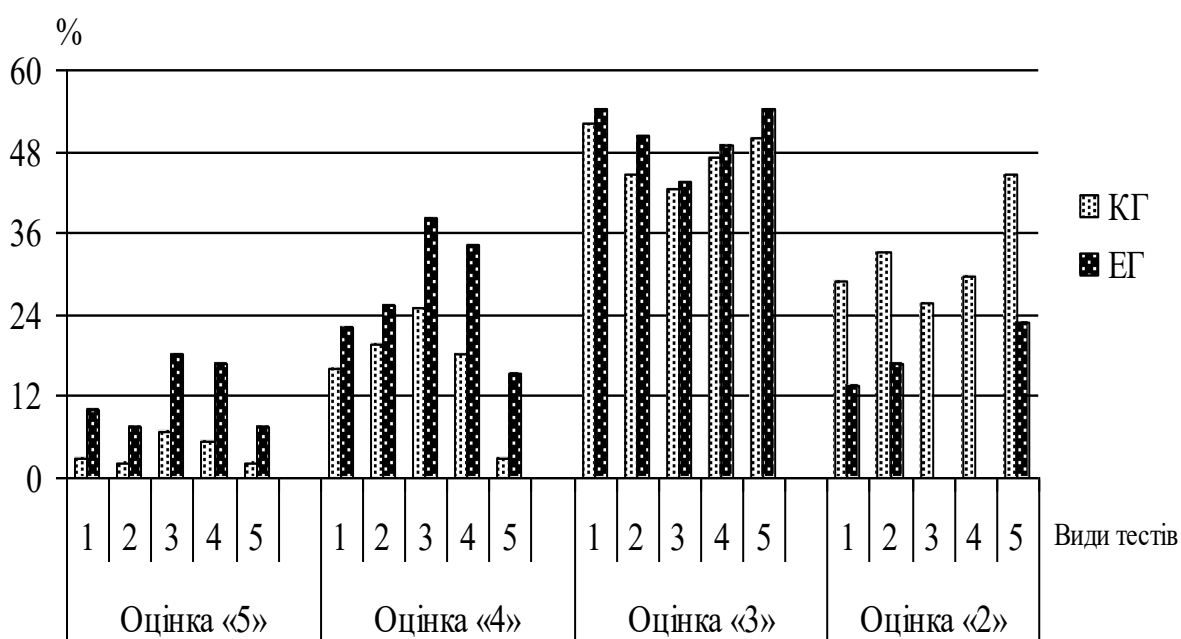
- здійснювати контроль за динамікою рухового стану й захворюваності кожного студента;
- розвивати в студентів навички самостійних фізкультурних занять.

Розроблена нами програма передбачала:

- чітку послідовність завдань, засобів та методів тренування студентів;
- поступове зростання обсягів і засобів загальної та спеціальної рухової підготовки;
- чітке дотримання специфічних принципів спортивної підготовки під час використання тренувальних та змагальних навантажень.

Проведено аналіз впливу експериментальної програми на розвиток рухових якостей за складеною програмою контрольного тестування з використанням стабілоаналізатора, отримані результати свідчать, що за всіма досліджуваними показниками вищі результати в студентів експериментальної групи. Дослідження рівня розвитку рухових якостей, після впровадження експериментальної методики, за допомогою тензодинамографії доводить ефективність експериментальної програми.

У кінці експерименту для оцінювання впливу експериментальної програми розвитку рухових якостей студентів засобами настільного тенісу в позааудиторній діяльності ми провели оцінювання рівня рухової підготовленості.

1 - рівномірний біг 2000 м, хв., 2 - підтягування на перекладині, разів, або стрибок у довжину з місця, см, 3 - біг на 100 м, с, 4 - човниковий біг 4 x 9 м, с, 5 - нахил тулуба вперед з положення сидячи, см.

Рис. 2. Рівень рухової підготовленості студентів експериментальної (ЕГ (n = 131)) та контрольної (КГ (n = 132)) групи після експерименту у %

Більшість студентів показали задовільний рівень розвитку витривалості, у КГ – 52,27 %, а у ЕГ – 54,20 %; значна кількість студентів КГ (28,79 %) виконали цей тест на 2 бали, в ЕГ таких студентів 13,74 %. Високий рівень розвитку витривалості у 0,03 % студентів КГ і 9,92 % ЕГ; на добре цей тест склало 15,91 % студентів КГ і 22,14 % ЕГ. Отримані дані свідчать про позитивний вплив експериментальної методики на рівень розвитку витривалості та стійкості організму до роботи в помірній зоні потужності, що позитивно впливає на працездатність студентів.

Розвиток силових здібностей визначався за виконанням вправи за вибором підтягування на перекладині або стрибок у довжину з місця. 19,70 % студентів КГ справилися з цим тестом на добре та 25,19 % ЕГ; на відмінно – 2,27 % КГ і 7,63 % ЕГ. Середній рівень розвитку силових здібностей показали 44,70 % студентів КГ та 50,38 % – ЕГ; а нижчий за середній – 33,33 % КГ та 16,79 % ЕГ. Таким чином, у переважної більшості студентів ЕГ (83,21 %) силові здібності розвинуті на достатньому та вищому за середній рівні, а в КГ таких студентів 66,67 %.

За розвитком швидкості студенти показали найвищі показники: високий рівень – 6,82 % КГ та 18,32 % ЕГ, вищий за середній – 25 % КГ та 38,17 % ЕГ, середній – 42,42 % КГ та 43,51 % ЕГ; низький – 25,76 % КГ. У ЕГ немає студентів з низьким розвитком швидкості. Отримані дані вказують на позитивний вплив експериментальної методики на розвиток швидкості.

Розвиток швидкості та спритності ми визначали за тестом човниковий біг. Середній рівень розвитку за цим тестом показали 46,97 % студентів КГ та 48,85 % ЕГ, низький – 29,55 % КГ, в ЕГ жоден зі студентів не отримав негативної оцінки за цим тестом, високий – 5,30 % КГ та 16,79 % ЕГ, вищий за середній – 18,18 % КГ та 34,35 % ЕГ.

На початку експерименту було визначено, що за тестом нахил тулуба вперед у студентів найгірші показники, тому рекомендовано особливу увагу при складанні програми тренувань приділяти розвитку гнучкості. Після впровадження експериментальної методики розвитку рухових якостей 2,27 % студентів КГ та 7,63 % ЕГ отримали оцінки відмінно; 3,03 % КГ та 15,27 % ЕК – добре; 50 % КГ та 54,2 % ЕГ – задовільно; 44,70 % та 22,90 % відповідно – незадовільно.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

1. Розвиток рухових якостей студентів є актуальною проблемою сфери фізичного виховання, яка потребує вирішення за рахунок використання різноманітних форм і засобів, особливо студентів технічних вишів, професійна діяльність яких пов'язана зі специфічними умовами праці, серед яких довготривалі різноманітні статичні положення, однотипність дій, монотонія, необхідність підтримання високої концентрації та уваги праці тощо. Така робота потребує високого рівня працездатності та здоров'я, якого неможливо досягти без оптимального розвитку рухових якостей. Проте

залишається актуальним пошук нових шляхів і засобів розвитку рухових якостей студентів у позааудиторій діяльності.

2. Отриманні дані свідчать про ефективність упровадження експериментальної методики розвитку рухових якостей засобами настільного тенісу в позааудиторній діяльності для студентів технічного університету.

Перспективним напрямом подальшого дослідження може бути розвиток рухових якостей студентської молоді засобами настільного тенісу із застосуванням розроблених нами методик з урахуванням статевих особливостей, соціально-психологічних факторів та інших напрямів професійної підготовки. Їх можна рекомендувати для впровадження в практику роботи з фізичного виховання закладів вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій, В. Г. (2014). Формування здорового способу життя студентів вищого навчального закладу засобами фізичної культури і спорту. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 3, 47-50 (Babii, V. H. (2014). Formation of a healthy way of life for students of higher education institutions by means of physical culture and sports. *Physical education, sports and health culture in modern society*, 3, 47-50).

2. Гаркуша, С. В., Дейкун, М. П., Гаркуша, В. В. (2017). Концепція формування готовності майбутніх фахівців фізичного виховання до використання здоров'язбережувальних технологій. *Вісник Чернігівського національного пед. ун-ту ім. Т.Г.Шевченка. Випуск 147. Серія: Пед. науки*, 117, Т.1, 291-299 (Harkusha, S. V., Deikun, M. P., Harkusha, V. V. (2017). Concept of formation of readiness of future specialists of physical education for the use of health-saving technologies. *Bulletin of Chernigiv National Pedagogical University named after T. Shevchenko. Issue 147. Series: Ped. Science*, 117, Vol. 1, 291-299).

3. Козерук, Ю. В., Новопашен, С. С. (2014). Організаційно-методичні і практичні рекомендації проведення позаурочних оздоровчих занять фізичними вправами. *Наука і освіта*, 4, 85-88 (Kozeruk, Yu. V., Novopashen, S. S. (2014). Organizational-methodological and practical recommendations for carrying out extra-curricular classes with physical exercises. *Science and Education*, 4, 85-88).

4. Куртова, Г. Ю., Козерук, Ю. В., Гаркуша, С. В., Буланов, О. М. (2014). Біомеханічні характеристики рухів учениць професійно-технічних навчальних закладів. *Вісник Чернігівського національного пед. ун-ту ім. Т.Г.Шевченка. Випуск 118. Серія: Педагогічні науки*, 118, Т. 3, 165-168 (Kurtova, H. Yu., Kozeruk, Yu. V., Harkusha, S. V., Bulanov, O. M. (2014). Biomechanical characteristics of movements of students of vocational-technical education institutions. *Bulletin of Chernigiv National Pedagogical University named after T. Shevchenko. Issue 118. Series: Pedagogical Sciences*, 118, Vol. 3, 165-168).

5. Куртова, Г. Ю., Давидова, Н. А., Литвин, Т. С. Визначення функціонального стану організму спортсменок високої кваліфікації за допомогою стабілографії. *Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конференції студентів та молодих вчених, 30 квітня 2010 р.*, (сс. 12-13). Одеса (Kurtova, H. Yu., Davydova, N. A., Lytvyn, T. S. Determination of the functional state of the body of athletes of high qualification with the help of stabilization. *Materials and I All-Ukrainian scientific-practical conference of students and young scientists, April 30, 2010*, (pp. 12-13). Odesa).

6. Куртова, Г. Ю., Іванов, Д. М. (2008). Здоровий спосіб життя як пріоритетна цінність виховання сучасних дітей та молоді. *Вісник Чернігівського держ. пед. ун-ту імені Т. Г. Шевченка. Випуск 55. Серія: педагогічні науки, 55, Том II, 168-170* (Kurtova, H. Yu., Ivanov, D. M. (2008). Healthy lifestyle as a priority value of upbringing of modern children and youth. *Bulletin of Chernigiv National Pedagogical University named after T. Shevchenko. Issue 55. Series: Pedagogical Sciences, 55, Vol. II, 168-170*).

7. Куртова, Г., Рибалко, П., Красілов, А. (2018). Педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності фахівців аграрного сектору у процесі фізичного виховання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 4, 100-111* (Kurtova, H., Rybalko, P., Krasilov, A. (2018). Pedagogical conditions of formation of health competence of specialists of the agrarian sector in the process of physical education. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies, 4, 100-111*).

8. Носко, М. О., Гаркуша, С. В., Воеділова, О. М., Носко, Ю. М., Гришко, Л. Г. (2017). Позашкільна здоров'язбережувальна діяльність з фізичного виховання як спосіб підвищення рухової активності та покращення стану здоров'я учасників освітнього процесу. *Вісник Чернігівського національного пед. ун-ту ім. Т.Г.Шевченка. Випуск 147. Серія: Пед. науки, 117, Т. 2, 86-90* (Nosko, M. O., Harkusha, S. V., Voiedilova, O. M., Nosko, Yu. M., Hryshko, L. G. (2017). Out-of-school health activity in physical education as a way to improve motor activity and health of participants of the educational process. *Bulletin of Chernigiv National Pedagogical University named after T. Shevchenko. Issue 147. Series: Ped. Science, 117, Vol. 2, 86-90*).

9. Носко, М. О., Кривенко, А. П. (2000). Вплив занять з фізичної культури на стан здоров'я та фізичну підготовленість студентської молоді. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, ХХПІ, 22, 14-18* (Nosko, M. O., Kryvenko, A. P. (2000). Influence of physical culture training on the state of health and physical preparedness of student youth. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports, ХХПІ, 22, 14-18*).

10. Рибалко, П. Ф. (2016). Сучасні технології збереження та відновлення здоров'я молоді в діяльності фахівця з фізичної культури. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки, 135, 181-184* (Rybalko, P. F. (2016). Modern technologies for preservation and restoration of young people's health in the activity of a specialist in physical culture. *Bulletin of Taras Shevchenko Chernigiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences, 135, 181-184*).

11. Рибалко, П. Ф., Гриб, Т. О., Клименченко, Т. Г. (2017). Проблеми і шляхи підвищення ефективності фізичного виховання у вищому навчальному закладі не фізкультурного профілю. *Наукове видання. Фізична культура, спорт та здоров'я нації, Вип. 1. Вінниця: ТОВ «Планер»* (Rybalko, P. F., Hryb, T. O., Klymenchenko, T. H. (2017). Problems and ways to improve the efficiency of physical education in higher education institutions of non-physical education profile. *Scientific publication. Physical culture, sports and health of the nation, Issue 1. Vinnytsia*).

12. Самохвалова, І. Ю, Мелюшкина, В. В., Рибалко, П. Ф. (2018). Настільний теніс як засіб розвитку координаційних здібностей студентів аграрного університету. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки, 151 (1), 133-136* (Samokhvalova, I. Yu, Melushkina, V. V., Rybalko, P. F. (2018). Table tennis as a means of developing the coordination abilities of students of the agrarian university. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T. Shevchenko. Series: Pedagogical Sciences, 151 (1), 133-136*).

13. Стасюк, Р. М., Песоцкий, С. М. (2014). Аспекти, що визначають відношення студентів СумДУ до занять з фізичного виховання. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, Вип. 18 (1), 298-302 (Stasiuk, R. M., Piesotskyi, S. M. (2014). Aspects determining the attitude of students of SumSPU to physical education classes. *Physical culture, sports and health at the nation*, Issue 18 (1), 298-302).

РЕЗЮМЕ

Гришко Юрий. Развитие двигательных качеств студентов технического университета средствами настольного тенниса во внеаудиторной деятельности.

В статье рассмотрены проблемы совершенствования физического воспитания студентов, особое внимание уделено развитию двигательных качеств студентов средствами настольного тенниса. Проведенный эксперимент позволил разработать программу развития двигательных качеств студентов в процессе физического воспитания в техническом университете средствами настольного тенниса во внеаудиторной деятельности. Полученные данные свидетельствуют об эффективности внедрения экспериментальной программы.

Ключевые слова: физическое воспитание, студенты, внеаудиторная деятельность, двигательные качества.

SUMMARY

Grishko Yurii. Development of motor skills of students of technical universities by means of table tennis in extracurricular activity.

Development of motor skills of students is an actual problem of the sphere of physical education, which needs to be solved through the use of various forms and means, especially students of technical universities, whose professional activities are related to specific working conditions, including long-term diverse static positions, uniformity of actions, monotony, the need to maintain high concentration and attention at work, etc. Such work requires a high level of efficiency and health, which cannot be achieved without the optimal development of motor qualities. However, the search for new ways and means of developing motor skills of students in extracurricular activity remains relevant. Scientists point out the leading influence of motor activity in shaping the way of life, the level of health, work capacity of student. It is enough to study in modern literature various means of development of motor qualities of children and youth. But there are almost no studies of the influence of table tennis lessons on the development of motor skills of students of higher technical education institutions.

In the field of higher technical education, physical education of students in extracurricular activities, as an integral part of health and successful professional activity in the future, should be important. Most programs for the physical education of students in extracurricular activities are aimed at developing motor qualities without taking into account the specifics of future professional activities, motivation and interests of students; do not form a conscious attitude towards their life and health.

In the article scientific and methodological approaches to the problem of development of motor qualities of students in the system of physical education are presented; the specifics of the work of the engineer and the need for the development of motor qualities to improve the level of efficiency and successful professional activity are analyzed; as a result of the conducted studies, the types of motor activity of the students of technical specialties, their connection with the requirements for professional activities are determined; the necessity and expediency of development of motor qualities of students by

means of table tennis in extracurricular activity are highlighted; the structure of the student learning process is revealed.

Key words: *motor skills, students, extracurricular activity, means of table tennis, technical institutions of higher education.*

УДК 378.147.88:371.385.5:[371.311]

Наталія Коваленко

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка

ORCID ID 0000-0003-2854-2461

DOI 10.24139/2312-5993/2018.10/081-091

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЕКТІ

На прикладі медіаграмотності, як актуальної для сучасної людини якості, виявлено педагогічні умови ефективності навчально-наукового педагогічного проекту у формуванні дослідницької компетентності майбутнього вчителя, виокремлено та схарактеризовано структуру проекту. Розвиток складових дослідницької компетентності майбутнього вчителя: мотиваційно-ціннісної, стратегічно-прогностичної, методологічної, інформаційно-пошукової, продуктивно-популяризаційної, комунікативно-корпоративної – відбувся у процесі розробки студентами діагностичного матеріалу в межах вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка», проведення дослідження медіаграмотності учнів у період навчальної практики й висвітлення отриманих результатів.

Ключові слова: педагогічна професійна підготовка, науково-дослідницька робота студентів, дослідницька компетентність майбутнього вчителя, практична педагогічна підготовка, навчальна педагогічна практика, навчально-науковий педагогічний проект, технологія формування дослідницької компетентності майбутніх учителів.

Постановка проблеми. Науково-дослідницькі вміння майбутнього вчителя становлять підґрунтя їх професійної компетентності та забезпечують «ефективність вирішення професійно-педагогічних проблем і типових професійних завдань, здатність до впровадження у практику ідей сучасної педагогіки, методів навчання та викладання навчальних дисциплін і предметів, використання наукової літератури та інших джерел інформації для створення сучасних форм навчання професійної компетентності вчителя, упровадження оціночно-ціннісної рефлексії» (Наказ МОН України № 744 від 24.12.2002р.). Відповідно до наказу МОН України № 665 від 01.06.2013 року «Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів» кваліфікаційними характеристиками професії «вчитель загальноосвітнього навчального закладу II-III ступенів» визначено сформованість умінь вчителя проводити дослідження та набуття